

Uddrag fra bogen :
"Træer i byen, Træpleje og økologi"
s. 83-84

ISBN 87475700

Med tilladelse fra Jens Theisen

Kan købes på:
Dansk Center for Jordbrugsuddannelse
Tlf.: +45 8747 5700
www.dcj.dk

Topkapning

DEFINITION AF BEGREBET "FORYNGELSE"

Mange har den opfattelse, at man kan og bør "forynge" træer. De forestiller sig en slags hestekur, som vil tvinge træet ud i en hektisk, ungdommelig vækst. Denne forestilling stammer fra en tid, da man troede, at træer var som mennesker: tilbøjelige til dovenskab. Man mente simpelthen, at træerne efterhånden sank hen i en veltilfreds dvale uden at bestille noget. Dette var den tankemæssige baggrund.

Den praktiske viden, som lå bag foryngelsestanken, stammede fra erfaringer med stynede træer. De kan overleve i hundreder af år med en årlig tilbageskæring. Dette forledte folk til at tro, at naturvoksede træer kunne gøres mere ungdommelige ved en hårdhændet topkapning. For den type beskæring, som går under navnet "foryngelse" er ensbetydende med topkapning, og det vil sige: med alle de problemer og farer, dette medfører.

Metode:

- Trin 1: Tilbageskæring neden for alle sidegrene (ødelæggelse af ledeskud)
- Trin 2: Vedligeholdelse af vanrisene
- Trin 3: Sundhedspleje

Mål:

At udnytte træets reserver til dannelse af en kraftig løvmasse

Vedligeholdelse:

Hvis en topkapning overhovedet skal have nogen mening, må den bevises ved den pleje, man yder træerne i deres sidste leveår. Det mest afgørende er, at man foretager en kontrol hvert år. Denne kontrol skal sikre, at de mange nye vanris udvikles på den bedst mulige måde. Den hulhed, der uundgåeligt opstår som følge af, at hovedgrene og stamme skæres over, må registreres, og det råd, som har fremkaldt hulheden, må følges meget omhyggeligt. Efter fire-fem år må der tyndes kraftigt i vanrisene, hvis der skal være nogen mening i "foryngelsen". Samtidigt må man undersøge tilstanden i resterne af de topkappede grene og i stammen meget nøje. Efter en årrække må alle vanrisene fjernes undtagen ét, som skal bære de sidste års bladmasse. På dette tidspunkt vil hulheder, råd og ustabilitet være fremskredne, og fra da af må kontrollen gå over til at være en sikkerhedskontrol.

Den sundhedspleje, som er en selvfølgelig del af al træpleje, er helt afgørende hos "foryngede" træer. De har i virkeligheden modtaget deres dødsdom, og de vil i de følgende år vise flere og flere svækkelsestegn. Intet kan hindre den sikre vej mod træets død, men med god pleje kan træet give skønhed til omgivelserne i mange år. For træers død er meget langtrukket. Årtier kan den vare...

I træets aller sidste år vil der blive behov for beskæring af sikkerhedsgrunde. Den situation er slet ikke så ualmindelig hos bytræer, men den bliver ofte overset. Det skyldes, at tilsynet med træerne svigter, og at man tror på, at "foryngelsesbeskæring" virkeligt er oplivende for træerne. Men for den, der kan se, er tegnene på træernes farlighed åbenlyse: toptørre, døde grensystemer, hulheder, råd, svampeangreb o.s.v. I den situation er det træplejerens opgave at fjerne det svage og døde i takt med, at det bliver farligt.

Hovedproblem: Træet dør!

Den sikre dom over "foryngede" træer er dødsdommen. Når træet til sidst er blevet så farligt, at det må og skal fjernes, så kommer det sidste problem: at få lov til at fjerne det. Ingen vil se i øjnene, at et sygt og halvdødt træ er farligt, og ingen vil tage ansvaret for at få det gjort.

Derfor bør man i tide plante et ungt og smukt træ, som kan overtage det gamles plads. Og i virkeligheden burde enhver "foryngelsesbeskæring" altid være ledsaget af en nyplantning.